

Společné prohlášení odborníků k péči o půdu a vodní zdroje v České republice

Zemědělství v České republice i v ostatních státech Evropy významně ovlivňuje krajinu a kvalitu životního prostředí.

Pro posílení konkurenceschopnosti a zajištění rozvoje a příznivých cen evropské zemědělské produkce byly (v rámci jednotné zemědělské politiky) zavedeny dotace na obhospodařovanou plochu. Aby se zemědělcům vyplatilo investovat do péče o krajinu, zavedla Evropská Komise na tato opatření další dotace. Protože Komise předpokládá, že zástupci jednotlivých států chrání svoji půdu, své životní prostředí a své obyvatele, ustanovuje Komise pouze obecný rámec, na co se mají dotace použít. Konkrétní nastavení čerpání dotací si provádí každý stát sám a Komise toto nastavení pouze schvaluje.

Po 14 letech čerpání dotací vidíme, že při srovnatelných podmínkách je celková péče o půdu v ČR horší než v okolních státech. I když jsou zemědělci při čerpání dotací povinni dodržovat zásady správné zemědělské praxe a pobírají dotace na ekologická opatření (ozelenění - greening), neplní často tyto dotace svoji funkci. Česká vláda, která podmínky pro čerpání dotací nastavuje, tak nechrání zájmy obyvatel České republiky. V půdě jsou jedovatou chemií hubeny mikroorganismy, které zajišťují tvorbu humusu, budují půdní strukturu a ovlivňují zadržování vody v půdě. Opatření proti erozi půdy jsou nedostatečná, málo se hnojí přírodními hnojivy. Voda pak z půdy odtéká do povrchových a podzemních vod společně se zbytky umělých minerálních hnojiv a jedy k hubení plevelů (herbicidy), houbových chorob (fungicidy) a hmyzu (insekticidy).

Důsledkem je zhoršená pestrost a kvalita životního prostředí, mizení živočišných druhů, nedostatek vody a ohrožení zdraví obyvatel kontaminovanou pitnou vodou.

Chceme, aby dotace plnily svůj společenský účel, pro který jsou poskytovány.

Chceme, aby všichni zemědělci využívali peníze nás daňových poplatníků ku prospěchu krajiny i nás občanů.

Chceme, aby diskuse o nastavení dotační politiky - kdo a za jakých podmínek může získat finanční podporu z našich daní - byla transparentní, veřejná, aby dotace směřovaly na realizaci konkrétních opatření v krajině, omezilo se paušální přidělování na plochu a výsledné nastavení bylo funkční.

Chceme, aby byly řádně vypořádány všechny odborné připomínky a výsledkem byla nejlepší možná praxe.

Jedná se zejména o následující výčet požadavků:

- Podporovat systémy integrované produkce a ochrany rostlin, které způsobem hospodaření a kombinací plodin vytváří přirozenou ochranu rostlin bez použití chemie, a podporovat využití ochranných prostředků schválených pro ekologické zemědělství na úkor nebezpečných ochranných postřiků.

- Podporovat využívání kompostů, pěstování zeleného hnojení a aplikaci statkových hnojiv, na úkor hnojiv chemických.

- Podporovat menší a rodinné farmy nastavením horního limitu pro vyplácení dotací zemědělským velkopodnikatelům.
- Zavést povinnost hlásit každou aplikaci postřiků, aby bylo možné jejich případný výskyt sledovat a v souladu se zákonem řešit případné znečištění životního prostředí.
- Provádět důslednou kontrolu hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů (OPVZ).
- Zavést systém hodnocení (bonifikaci / bodový systém) na podporu “zdraví půdy” s cílem zachovat život v půdě, podpořit rozvoj mikroorganismů a stabilitu půdní struktury, včetně sledování množství a poměrů živin na zemědělských pozemcích.
- Omezit velikost půdních bloků, kde je možné pěstovat jednu plodinu, na maximálně 30 ha.
- Zastavit devastaci drobných vodních ploch v krajině a zjednodušit povolování nových drobných vodních ploch.
- Narovnat vyplácení dotací na ornou půdu a krajinné prvky a podpořit rozvoj agrolesnictví.
- Při nastavování ekonomických nástrojů a hodnocení přínosů a dopadů započítávat všechny externality.
- Zavést systematickou podporu vzdělávání na všech úrovních a výměnu zkušeností se špičkovými pracovišti ve světě pro vzdělávání expertů.

Na sestavení prohlášení se doposud podíleli:

Ing. Michaela Budňáková
 Prof. Dr. Ing. Luboš Borůvka
 Petr Havel, šéfredaktor portálu Naše voda
 Ing. Vratislava Janovská Ph.D., krajinná ekoložka
 Ing. Radim Kotrba, Ph.D.
 Pavel Šremer
 Alena Malíková
 Ing. Tibor Schwarz, Dis.
 Jan Valeška
 Doc. RNDr. Ladislav Miko, Ph.D.
 Ing. arch. Martin Říha
 Arne Springorum, Diplomhydrogeologe, MSc, MBA
 Ondřej Holubík
 Ing. Kateřina Koubová, manažer projektu Kompostuj.cz
 Tomáš Hodek, předseda spolku Ekodomov

Kontakt: Tomáš Hodek, tomas.hodek@kompostuj.cz , tel.: 603 425 958